

TÄNA LEHES



Perepäeval valiti parimaid modelle ja moeloojaid lk 2



Jõekaldad said puhtamaks lk 3



Türi koolid olid üliedukad lk 6

TÜRI VALLAS

25. aprillil kell 19 Türi kultuurimajas Tiit Kikase kontsert.
27. aprillil kell 11 Türi kevadtriatlon.
27. aprillil kell 17 Türi kultuurimajas tantsutrupi Seesam lõppkontsert.
28. aprillil kell 19 Türi kultuurimajas komöödiateatri etendus "Kuidas dresseerida meest".

ILM

REEDEL on vähese ja vahelduva pilvisusega sademeteta ilm. Öösel on -1...+4, päeval 8...15 kraadi.

LAUPÄEVAL on vähese ja vahelduva pilvisusega sademeteta ilm. Öösel on 0...5, päeval 9...17 kraadi.

PÜHAPÄEVAL on vahelduva pilvisusega, oluliste sademeteta ilm. Öösel on 1...6, päeval 9...17 kraadi.

ESMASPÄEVAL on vähese ja vahelduva pilvisusega, sademeteta ilm. Öösel on 3...8, päeval 12...19 kraadi.

ISSN 1406-6262



9 771406 626002

Oisu mehed tahavad hakata sõnnikust elektrit tootma

Kuue ja poole meetri kõrgused silindrikujulised mahutid, mis on nii tavalised Saksamaa külade siluettides, võivad peagi kerkida ka Kõrtsi suurfarmi juurde.

ANU BOLLVERK
rleht@tyri.ee

Oisu biogaasijaamast, mille planeeritavaks võimsuseks on 600 kW elektrit ja samal ajal soojust, peaks aastaks hakkama läbi käima 70 000 tonni sõnnikut. Loodav ettevõtte Oisu Biogaas OÜ saaks põhilise sissetuleku jaamas toodetava elektri müügist. Vabanevat soojusenergiat on esialgu plaanis kasutada vaid tootmisprotsessis, sest asula kütmiseks oleks vaja rajada soojatrans, mis nõuaks viiemiljonilist lisainvesteeringut.

Biogaasijaama eelarve on suurusjärgus 45 miljonit krooni ja prognooside kohaselt peaksid kulutused end ära tasuma kümne aastaga.

Esmaspäeval tutvustas vallavalitsuse liikmetele kavandatava Oisu biogaasijaama töötamiskõhikut arendusprojekti eestvedaja, OÜ 4energia juhataja esimees Martin Kruus. Tema sõnul on Oisu plussiks see, et siin on piisavalt toorainet ja piisavalt laotuspinda. Vajaminevast sõnnikukogusest pool tuleks Kõrtsi farmist, pool tuleks juurde vedada Kaasiku, Hiie ja Kabala farmidest.

„Hermeetiliselt suletud vastuvõtumahutisse kogutav läga juhatakse suletud süsteemi pidi hermeetilistesse kääritud tanki-



Samasugune biogaasijaam peaks varsti kerkima ka Kõrtsi farmi juurde.

Erakogu

desse, kus eraldub biogaas. Kogutav biogaas käitab gaasimootori, mis omakorda hoiab käigus elektrienergiat tootvat elektrigeneraatorit,“ selgitas Kruus biogaasijaama töötamiskõhikut arendusprojekti eestvedaja, OÜ 4energia juhataja esimees Martin Kruus. Tema sõnul on Oisu plussiks see, et siin on piisavalt toorainet ja piisavalt laotuspinda. Vajaminevast sõnnikukogusest pool tuleks Kõrtsi farmist, pool tuleks juurde vedada Kaasiku, Hiie ja Kabala farmidest.

Kääritud läbikäinud biomass juhatakse laguunidesse Kõrtsi farmi juures, seal veetakse see põldudele. Kõige suuremaks võitjaks peaks selle protsessi juures jääma keskkond. „Väheneb kasvuhooaeg, väävlühendite ja lenduvate lämmastikgaaside hulk, põhjavee ja pinnavee reostus,“ rääkis Kruus. „Väheneb ka hais, sest see, mis jaamast välja tuleb, on termiliselt töödeldud. Ka on see tunduvalt keskkonnasõbralikum kui töödeldamata läga,“ lisas ta. Põllumehi peaks rõõmustama ka fakt, et termi-

sel läga töötlemisel hävinevad umbrohuseemned.

Loodava osatähtsusega Oisu Biogaas juhataja liige Ants Kaiv on kindel, et sarnased biogaasijaamad on ka Eestis varsti tavalised. „Saksamaal on neid tuhandeid, ja Eestis tegeletakse sellega ka juba mitmel pool. Siiani on meil lõpptulemuseni jõudnud vaid üksikud,“ rääkis ta.

Kaivu sõnul jääb Oisu meeste tööks sõnnikumajanduse paikapanemine. Teise osapoole, 4energia OÜ poolt oleks elektri tootmiseks vajalikud teadmised. Töötav jaam, väljaõpe, hooldus ja järelvalve tuleks Saksamaalt.

OÜ Estonia juhataja esimees Ain Aasa on ka ise käinud Saksamaal asja uurimas ja kinnitab, et seal on sarnaste jaamade tasuvused väga head. Tema arvates on Eestis põhiküsimus

just elektri hinna kujunemises. „Muu ei tohiks probleemiks saada - nii sõnnikut kui ka põldu on meil piisavalt,“ arvas Aasa.

Saksamaa spetsialistide hinnangul osutub lägal või sõnnikul põhinev biogaasijaam majanduslikult tasuvaks, kui ettevõttes on vähemalt 5000 siga või 500 veist. Praegustes farmides, mille läga hakkaks jaam kasutama, on Aasa sõnul 5000 siga ja 2500 lehma, lisaks noorveised.

Vallavalitsusel tuleb nüüd tellida keskkonnamõju hindamine ja korraldada avalik arutelu. Vallavalitsuse energeetik Urve Meerits ei näe aga küll ühtegi põhjust, millele tahta asi võiks takerduda. „Niikuinii läheb Eesti lõpuks seda teed, sest see on kõige keskkonnasäästlikum ja loodusõbralikum,“ arvas ta.

Avati mälestuskivi endise riigivanema auks

Kolmapäeval avati Türi vallas Kurla külas, endise riigivanema August Rei sünnikohas talle pühendatud mälestuskivi. Riigivanema ja Asutava Kogu esimehe August Rei sünnikoha tähistamise Kurla koolimaja juures ütlesid avasõnad riigisekretär Heiki Loot ja Türi vallavanem Toomas Marrandi ning mälestuskivi õnnistas EELK pastor-emceritus Vello Salum. August Rei perekonna poolt kõneles Enn Rei. Eesti Vabariigi juubelaasta jooksul tähistab riigikantselei koostöös kohalike omavalitsustega kõik seni veel märkimata riigijuhtide sünnikohad.

Iga riigipea sünnikoha tähistamiseks on valitud suurmehe tegevusega seotud tähtpäev. August Rei sünnikoha tähistamise päev on ka Asutava Kogu kokkukutsumise kuupäev.

Avamisele järgnes kõnekoosolek Plistvere kultuurimajas, kus ettekannetega esinesid Ivari Padar, Trivimi Velliste, Jüri Kahn, Enno Penno ning Küllö Arjakas, kes rääkisid August Reist kui poliitikut ja sotsiaaldemokraadist, kui Asutava Kogu esimehest, välisministrit ja diplomaadist ning tema pagulasaastatest.



Mälestuskivi avasid vallavanem Toomas Marrandi ja Rei perekonna esindaja Enn Rei.

Merit Männi

SÕNUMID

Kool otsib koostöövõimalusi ettevõtetega

Kolmapäeval käisid Türi majandusgümnaasiumi direktori Aivar Paasi kutsel mitmete kohalike ettevõtete juhid kohtumas majandusõppe õpetajatega, et arutada koostöövõimalusi. „See on alles esimene samm, aga loodan, et lõpuks saab Türiil auasjaks aidata läbi viia töövõrkpäeva ja toetada õpilasfirmasid,“ ütles Paas.

Õpetaja Meelis Sulg rääkis, et liiks teoreetilisele õppele ja rollimängudele vajaksid õpilased reaalselt töökogemust ettevõttes või ka õppimist ettevõtjate elukogemusest ja näidetest. Õpetaja Elbe Metsatalu avaldas arvamust, et õpilasfirmad võiksid toota midagi asjalikku ja vajalikku, aga vajaksid selleks ettevõtjate tuge. „Mujal Euroopas on see tavaline, et õpilasfirma toodet toodab ettevõtte, õpilased reklaamivad ja turustavad ise. Meil on mõned väga head ideed just ressursipuudusel teostamata jäänud,“ rääkis ta.

AS Taure juhataja esimees Aaren Kaita arvas, et õpilased võiksid tulla ettevõttesse sealset tööd kohapeale vaatama ja kutsu koolidirektori oma mõtetest rääkima ka Rotary klubisse, mis koosneb peamiselt ettevõtjatest.

Konkurss perearsti leidmiseks kukkus taas läbi

Konkurss Türi perearsti leidmiseks kukkus Järva maavalitsuse sotsiaal- ja tervishoiuosakonna peaspetsialisti Eve Ermi sõnul ka seekord läbi. „Doktor Jaaniste soovis pensionile minna juba 1. jaanuarist, aga sügisel ei õnnestunud meil perearsti leida. Siis nõustus ta töötama 1. juunini, aga ka seekordne konkurss kukkus läbi,“ rääkis Eve Erm. „Tõenäoliselt tuleb doktor Jaaniste nimistu ära jaotada teiste perearstide vahel,“ arvas Erm.

Linnade edetabelis on Türi 12. kohal

Eesti Päevalehe korraldatud linnade elamisväärsuse küsitlusest selgus, et kõige rohkem inimesi eelistaksid elada Tartus - „targas, väikses, vaikes ja inimlikus ülikoolilinnas, Eesti valmupealinnas“.

Türi jäi Eesti 47 linna edetabelis 12. kohale. Aedlinna uhkusteks nimetasid lugejad Türi kolledžit, kaht muuseumi, raudteed ja järve, kevadpealinna olemist, lillelaatasid ja söögikohta Külla Jürile.

Türi miinustena oli mainitud keskkuse sumbunud olekut, lõputut aiatööd ja kirikuõpetaja Harald Meri mõrvamist.

Linnade elamisväärsuse edetabeli viimasele kohale jäi Kohtla-Järve. Kokku osales uuringus 301 inimest kõigist maakondadest.

TR